

COSBO-Stad-Utrecht

in de buurt

Jaarplan 2019

Vastgesteld 12 september 2018

COSBO-Stad-Utrecht
Churchillaan 11 – 6^e etage
3527 GV UTRECHT

030-2965108

info@cosbo-stad-utrecht.nl

www.cosbo-stad-utrecht.nl

KvK 411 87 050

NL81RABO0143254987

Voor wie we dit doen

COSBO Stad Utrecht behartigt al sinds 1975 de belangen van oudere inwoners van Utrecht. In feite kan COSBO beschouwd worden als resultaat van in decennia opgebouwde 'burgerparticipatie', met professionele ondersteuning die voor de nodige continuïteit zorgt.

Onze missie is er aan bij te dragen dat ouderen in Utrecht hun leven invulling kunnen geven zoals zij dat wensen en adequate ondersteuning krijgen als dat nodig is.¹ Inwoners van Utrecht moeten zolang en zoveel mogelijk in de eigen woonomgeving mee kunnen blijven doen, ook als zij ouder worden. Juist voor de inwoners die het, om allerlei redenen, niet (meer) gegeven is om zelf te participeren zet COSBO zich in. Tegelijk kunnen wij ook iets betekenen voor de vitalere ouderen, in meer preventieve zin. Onze expertise en brugfunctie kunnen zo van toegevoegde waarde blijven bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid dat de effecten van de vergrijzing opvangt.

Het aantal inwoners boven de 65 jaar zal ook in Utrecht de komende jaren toenemen en daar zal de stad zich op verschillende beleidsterreinen op moeten voorbereiden (b.v. wonen, vervoer, voorzieningen en in de openbare ruimte). Het College van B&W erkent dit zelf ook, zoals blijkt uit de overgenomen motie "Leefbare en sociale vergrijste samenleving" (M2018/117 d.d. 5-7-2018).

Geïnspireerd door de initiatiefnemers van het *Festival of Older People* in 2017² hebben bestuur en medewerkers van COSBO deze zomer samen stil gestaan bij het fenomeen 'ouderdom' en hoe daar in onze westerse cultuur mee omgegaan wordt. Te vaak is het beeld weinig positief (b.v. ouderen als kostenpost): we willen het liefst oud worden, maar het niet *zijn*. Voor COSBO een mooie opdracht om in het maatschappelijk veld waarin wij opereren te blijven benadrukken dat een mens meer is dan zijn/haar leeftijd en eventuele beperkingen of gebreken. 65-plussers zijn niet als homogene groep te zien. Het leven van een hedendaagse zestiger ziet er doorgaans anders uit dan dat van een tachtiger. Migranten ouderen hebben vaker en vroeger met complexere problemen te maken dan autochtone generatiegenoten. Pas gepensioneerd zijn vaak jaren actief als vrijwilliger of mantelzorger, terwijl de oudste ouderen gaandeweg hun sociale activiteiten en contacten zien afnemen.

COSBO is graag bereid zijn kennis, ervaring en netwerk op dit punt te delen met degenen die verantwoordelijk zijn voor beleid en uitvoering, overal in de stad, en vanuit het perspectief van de diverse inwoners. En meer dan ooit: *in de buurt*.

¹ Vastgesteld door bestuur 24-5-2016.

² <https://www.festivalofolderpeople.nl/>

Wat we willen doen en bereiken

Rekening houdend met de beschikbare tijd en aanwezige kennis (2 Fte bureau + beperkte vrijwilligersinzet) en de gegeven financiële middelen, willen we in 2019 de accenten verleggen en onze aanpak aanpassen aan de actuele situatie en omgeving. Utrecht kent geen integraal ouderenbeleid en dat wat ontwikkeld is/wordt, is steeds meer toegespitst op wijk- en buurtniveau. Het huidige College van B&W gaat daar o.i. zelfs verder in, met veel vertrouwen in de kracht van professionals, bewoners en informele zorgverleners.³ Hier zien wij een belangrijke opdracht voor COSBO in het komende jaar: wat gebeurt er in de wijken als het om de oudere inwoners gaat en welke belemmeringen vragen om stedelijke signalering en beleid?

Wat naar onze mening belangrijk is om mensen zelfstandig te kunnen laten wonen bij het ouder worden en wat wij graag als resultaat van onze inspanningen zouden bereiken:

- a. Meer geschikte woningen/woonvormen en een toegankelijke woonomgeving met voorzieningen
- b. Laagdrempelige wijkinformatiepunten en (onafhankelijke) cliëntondersteuning
- c. Toegankelijker en cultuur-/LHBT- sensitievere hulp- en zorgverlening
- d. Meer aandacht voor het belang van een gezonde leefstijl
- e. Voldoende medische zorg en (in)formele ondersteuning, ontmoetingsplekken in de buurt en efficiënte samenwerking tussen betrokken professionals, informele zorgverleners en mantelzorgers
- f. Woon-/zorglasten die in verhouding staan tot het besteedbaar inkomen

Veel van de in Utrecht gemeten eenzaamheidsgevoelens⁴ onder ouderen zouden hiermee naar onze overtuiging kunnen afnemen.

De inzet van COSBO richt zich in hoofdzaak op bovenstaande aandachtspunten, afhankelijk van middelen, menskracht en mogelijkheden. We gaan meer op wijkniveau⁵ onderzoeken hoe het beleid op bovenstaande punten uitpakt en of dit oudere inwoners inderdaad helpt om hun leven vorm te geven. Hoe bereikt informatie hen? Hoe gaat het met degenen die minder zelfredzaam zijn? Welke financiële of andere praktische belemmeringen zijn er om mee te kunnen blijven doen? Hoe verloopt de samenwerking tussen organisaties in die wijk? Wat is er mogelijk rond geschikter wonen, verhuizen, wonen met zorg en nieuwe initiatieven? Wat zorgt voor vermindering van eenzaamheid?

Schematisch kunnen de COSBO-activiteiten als volgt worden samengevat:

³ Collegeakkoord 2018-2022: <https://www.utrecht.nl/bestuur-en-organisatie/college-van-b-en-w/coalitieakkoord-2018/>

⁴ Ruim de helft van de 65+ers in Utrecht kampt met eenzaamheidsgevoelens: https://www.volksgezondheidsmonitor.nl/upload/publicaties_pdf/178_Eenzaamheid_in_Utrecht_-_VMU_Special_november_2017_LR.pdf

⁵ Streven: gemiddeld 1/3 van de tijd per belangenbehartiger (ca. 18-20 uur totaal per week)

HOOFDTHEMA	Activiteiten / bijdragen
Informatievoorziening	<ul style="list-style-type: none"> - bevorderen van de opzet van wijkinformatiepunten in <i>alle</i> wijken, o.a. door overleg en afstemming met organisaties en bewoners - onderzoek of geboden onafhankelijke cliëntondersteuning volstaat en of bekendheid toeneemt - beoordelen van / adviseren over relevante informatiemiddelen (websites, brochures, advertenties, e.d.) van organisaties
Gezondheid en welzijn	<ul style="list-style-type: none"> - in kaart brengen mogelijkheden/aanbod mbt leefstijl-aanpassing i.r.t. gezond ouder worden en resultaten - deelname aan Stedelijk Platform Ouderenzorg vanuit ouderenperspectief mbt knelpunten in de zorgverlening - bevorderen cultuursensitiviteitsbeleid en LHBT-beleid en adviseren over bereiken specifieke groepen (bij buurtteams of andere instellingen) - samenwerking met Wmo-Cliëntenraad i.z. beleid en uitvoering Wmo - inzetten voor vergoedingsmogelijkheden voor individuele ondersteuning bij levensvragen of zingevingskwesties - ophalen ervaringen van ouderen met/bij buurtteams en sociaal makelaars in de wijken - beoordelen van het verbeterde/uitgebreidere mantelzorg-ondersteuningsbeleid - stimuleren en onderzoeken lokale projecten gericht op eenzaamheidsaanpak ⁶
Woonsituatie	<ul style="list-style-type: none"> - nagaan wat recente verbreding verhuisadviesfunctie oplevert en of meer beleid en actie op dit punt nodig is om ouderen tot verhuizing te bewegen - inventariseren in welke mate Utrechtse wijken 'seniorvriendelijk' ⁷ zijn - beoordelen van en adviseren over nieuwe gemeentelijke woonvisie m.b.t. ouderenhuisvesting (ook i.r.t. mogelijkheden nieuwe woonvormen/woonzorginitiatieven) - bevorderen totstandkoming regeling die belemmeringen voor woningaanpassingen kan wegnemen bij huiseigenaren
Geldzaken	<ul style="list-style-type: none"> - ophalen ervaringen met regelingen voor ouderen met laag inkomen en overleg over verbeterpunten beleid - bevorderen proactieve voorlichting over regelingen en mogelijkheden t.b.v. ouderen met laag inkomen - advisering over regelingen die voor ouderen van belang zijn om besteedbaar inkomen op peil te houden
Belangenbehartiging algemeen	<ul style="list-style-type: none"> - deelname aan projectteams, wijktafels, netwerken, bijeenkomsten, etc. die bovenstaande activiteiten mede vormgeven en ondersteunen - informatie- en kennisvergaring i.r.t. hoofdthema's - delen van informatie, kennis en standpunten via social media en andere publicatievormen (website, digitale nieuwsbrief, artikelen) - onderhouden van formele en informele contacten met

⁶ Het *Pact voor de ouderenzorg* van 8 maart 2018 zal ook in Utrecht tot acties leiden, waar COSBO bij betrokken kan worden. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2018/03/08/pact-voor-de-ouderenzorg>

⁷ <https://www.beteroud.nl/ouderen/nieuws-tips-seniorvriendelijke-buurt.html>

	organisaties, professionals en bewoners in de wijken van Utrecht, afleggen werkbezoeken, volgen van lokale media, etc. - inhoudelijke inbreng bij College B&W, ambtenaren en gemeenteraad m.b.t. relevante onderwerpen
--	---

Het is duidelijk dat COSBO graag aansluit in het wijkgerichte beleid van de gemeente en uitvoeringsorganisaties. Alleen dan krijgen we een optimaal beeld van het beleid in relatie tot wat dat in de praktijk voor oudere inwoners inhoudt. Daar moeten wij veel ruimte voor maken in de agenda. Dat zal voor bepaalde activiteiten die we gewend waren te doen ook betekenen dat ze vervallen of minder prioriteit krijgen. Daar werkt het team nog een plan voor uit, eind 2018.

Hoe we te werk gaan

Belangenbehartiging is voor ons geen zaak van alleen adviezen of brieven sturen naar het College of de gemeenteraad. Wij willen ons laten zien en horen op de plaatsen waar de beleidsmakers, beslissers en uitvoerders samenwerken, in een vroeg stadium, maar wel de verantwoordelijkheid daar latend waar het hoort. Door vaker in de wijken te zijn, op verschillende plaatsen en gelegenheden en in contact met diverse professionals en bewoners⁸, krijgen we een (nog) beter beeld van de alledaagse werkelijkheid. En daarmee kunnen we effectievere acties ondernemen om beleid waar nodig te veranderen en de uitvoering te verbeteren.

Het onderhouden en uitbreiden van ons netwerk in de wijken, waarmee we kennis kunnen uitwisselen en verbindingen kunnen leggen, is zeer waardevol voor ons en onze partners in de stad. Zo hopen we meer meldingen en signalen te krijgen over beleid en regelgeving die niet goed uitpakken voor bepaalde groepen inwoners en zo kunnen we waar nodig in actie komen.

Voor sommige onderwerpen zoeken we bewust samenwerkingspartners op, zeker wanneer dat effectiever is⁹ en de belangen van oudere inwoners beter dient. In de praktijk worden wij regelmatig benaderd om een bijdrage te leveren aan projecten, het leggen van contacten naar ouderen of het meewerken aan activiteiten van andere

⁸ Denk aan sociale wijktafels, Om-U 3.0, SAMEN-in-de-stad, sociaal makelaars, buurtteams, buurtcentra.

⁹ Samenwerking heeft meerwaarde als de inzet qua kennis en tijd tussen partners gelijkwaardig is en het effect groter is: voorwaarde voor COSBO bij gezamenlijke projecten of activiteiten. Voorbeeld: met Roze50+ en COC Midden NL optrekken in het bespreken van Roze Loperbeleid van lokale zorgaanbieders.

organisaties. Dat blijven wij doen, mits het binnen de eigen planning en doelstellingen past.

Zonder de directe betrokkenheid van ouderen uit de stad kunnen wij ons werk niet goed doen. Daarom onderhoudt COSBO nauwe banden met lokale (leden)organisaties voor ouderen, zoals KBO, PCOB, NOMU/NOOM, FNV Senioren, etc. Zij worden regelmatig uitgenodigd met ons mee te denken over actuele onderwerpen. De betrokkenheid van ouderen binnen en rond COSBO, als connectie naar de achterban, is onmisbaar. Het gaat om enkele tientallen 60-plussers die zich vrijwillig en onbetaald voor COSBO inzetten. Sinds 2016 werken wij met een (flexibel) systeem van themagroepen en groepsmailings, dat snelle en gerichte raadpleging en inbreng van ouderen op specifieke onderwerpen mogelijk maakt. We willen daarnaast experimenteren met nieuwe middelen om ervaringen te horen en meningen te peilen bij inwoners (b.v. online onderzoeksmiddelen, groepsgesprekken op ontmoetingsplaatsen). Informatie over de praktijk en ervaringen met ouderen in de wijken krijgen we verder van professionals uit ons netwerk.

Organisatie en financiën

Begin en eind 2019 verloopt de tweede zittingstermijn van twee bestuursleden, inclusief de penningmeester. Dat betekent dat COSBO op zoek zal gaan naar geschikte opvolgers. Het stichtingsbestuur telt nu nog zes leden en het streven is een minimum van vijf te behouden. Vrijwel alle bestuursleden hebben een relatie naar lokale ouderenorganisaties en hoewel dit geen vereiste meer is, is een directe verbinding naar de achterban wel wenselijk.

De formatie op het bureau wijzigt naar verwachting niet, hetgeen betekent dat het geschetste werkplan door drie personen (totaal 58 uur¹⁰) en een secretariaatsmedewerker (16 uur) gerealiseerd zal worden, waar mogelijk ondersteund door onze vrijwilligers.

In de bijlage van dit jaarplan is een begroting voor 2019 opgenomen. Het subsidiebedrag is gelijk aan 2017 en 2018, terwijl de vaste lasten gestaag toenemen. Het bestuur benadrukt dat in de afgelopen jaren aanzienlijke besparingen zijn gerealiseerd om eerdere kortingen op de subsidie op te kunnen vangen.

Andere financieringsbronnen zijn soms beschikbaar, maar dit betreft dan vooral additionele, tijdelijke, projecten met derden¹¹. Zulke financiering maakt het slechts mogelijk om op bepaalde beleidsthema's niet-reguliere activiteiten te ontwikkelen. Daarom is in deze begroting geen rekening gehouden met dergelijke inkomsten.

COSBO zal altijd prioriteit geven aan de hoofdthema's en zaken waarop wij met beperkte menskracht en middelen toch maximaal invloed kunnen uitoefenen.

¹⁰ Incl. algemeen management.

¹¹ Bijvoorbeeld het project *Utrecht.voorlater* met gemeente en Woonz.nl